

ADRIATIC BANK

PRAVILA PRUŽANJA INVESTICIONIH USLUGA Adriatic Bank AD Podgorica

Vlasnik dokumenta:	Sektor investicionog bankarstva / Nataša Knežević
Dokument kreirala:	Nataša Knežević
Korisnik dokumenta:	Javni dokument
Verzija i datum:	3.0 avgust 2024.
Prethodne verzije:	1.0 februar 2021. 2.0 mart 2023.
Promjene:	Ažuriranje, kao i terminološko usklađivanje shodno propisima.
Obavezna godišnja revizija dokumenta (DA/NE):	NE (najmanje jednom u 3 godine)

I OPŠTE ODREDBE

Član 1.

Adriatic Bank AD Podgorica (u daljem tekstu: Banka), Bulevar Džordža Vašingtona br.98, matični broj 03087158 je banka osnovana u Crnoj Gori, registrovana kao akcionarsko društvo kod Centralnog Registra Privrednih Subjekata u Podgorici – registarski broj 40009471. Djelatnost Banke u skladu sa propisanom klasifikacijom djelatnosti je: Šifra 6419 – ostalo monetarno posredovanje.

Član 2.

Ovim Pravilima poslovanja utvrđuju se opšti uslovi poslovanja Adriatic Bank AD Podgorica koji se primjenjuju pri pružanju investicionih usluga klijentima Adriatic Bank AD Podgorica.

Član 3.

Ova Pravila i Pravilnik o tarifama sektora investicionog bankarstva (u daljem tekstu: Tarifnik) dostupni su klijentu na njegov zahtjev, a uvijek prije nego što sa Bankom zaključi Ugovor o pružanju investicionih usluga (u daljem tekstu: Ugovor) iz člana 4. ovih Pravila.

Banka omogućava uvid u poslednju verziju ovih Pravila i Tarifnika u poslovnim prostorijama Banke u kojima se obavljaju poslovi s finansijskim instrumentima, tako što ih ističe na vidnom i dostupnom mjestu kao i na Internet stranici Banke (www.adriaticbank.com).

Izjava klijenta da su mu prije zaključenja Ugovora bila dostupna Pravila i Tarifnik, da je upoznat sa njihovim sadržajem i da ih je prihvatio čini sastavni dio Ugovora između klijenta i Banke.

Banka omogućava klijentima uvid u izmjene Pravila i Tarifnika najkasnije u roku od 7 dana od njihovog stupanja na snagu isticanjem na vidnom i dostupnom mjestu u poslovnim prostorijama Banke u kojima se obavljaju poslovi s finansijskim instrumentima, kao i na Internet stranici Banke (www.adriaticbank.com).

II VRSTE I NAČIN OBAVLJANJA INVESTICIONIH USLUGA

Vrste investicionih usluga

Član 4.

Banka, u skladu sa Zakonom o tržištu kapitala (u daljem tekstu: Zakon), te u skladu sa Rješenjem Komisije za tržište kapitala br: 03/2-1/5-21 od 12.03.2021. godine (u daljem tekstu: "Rješenje Komisije") može da pruža investicione usluge i obavlja investicione aktivnosti te pomoćne aktivnosti iz člana 206 stav 1 Zakona kako slijedi:

- Prijem i prenos naloga koji se odnose na jedan ili više finansijskih instrumenata;
- Izvršenje naloga za račun klijenta;
- Trgovanje za svoj račun;
- Upravljanje portfeljem;
- Investiciono savjetovanje;

Banka u skladu sa članom 206 stav 2 Zakona i članom Rješenjem Komisije obavlja za klijente i pomoćne investicione usluge i to:

- Čuvanje i administriranje finansijskih instrumenata za račun klijenta, uključujući kastodi usluge i sa time povezane usluge, kao što je upravljanje novčanim sredstvima i kolateralima;
- Odobravanje kredita i zajmova investitoru radi omogućavanja zaključenja transakcije sa jednim ili više finansijskih instrumenata, ako je u transakciju uključeno društvo koje daje zajam ili kredit;
- Usluge poslovanja stranom valutom u vezi sa pružanjem investicionih usluga.

Uslovi za obavljanje investicionih usluga

Član 5.

Banka obavlja investicione usluge i aktivnosti za koje je od Komisije za tržište kapitala (u daljem tekstu: Komisija) dobila dozvolu za obavljanje djelatnosti, a po ispunjenju uslova u pogledu kadrovske i organizacione osposobljenosti i tehničke opremljenosti, kao i drugih uslova propisanih zakonom i aktima Komisije.

Član 6.

Banka je organizovala svoje poslovanje na način da se na najmanju moguću mjeru svedu mogući sukobi interesa klijenata sa interesima Banke, njenih akcionara, članova Upravnog odbora, Nadzornog odbora i zaposlenih.

U skladu sa Politikom upravljanja sukobom interesa Sektora investicionog bankarstva i Pravilima poslovnog i etičkog ponašanja - Etičkim kodeksom, Banka preduzima odgovarajuće mjere kako bi otkrila sukobe interesa, uključujući i sukobe interesa lica iz stava 1. ovog člana i svih lica blisko povezanih s njima, s jedne strane, i interesa svojih klijenata, s druge strane, kao i međusobne sukobe interesa pojedinačnih klijenata, a koji mogu nastati u vezi sa pružanjem investicionih usluga.

Kategorizacija klijenata

Član 7.

Klijenti Banke u pružanju investicionih usluga mogu biti pravna i fizička lica sa kojima ima zaključen Ugovor.

Član 8.

Prije zaključenja Ugovora i pružanja usluge klijentu, Banka je dužna da razvrsta klijenta u kategoriju malih klijenata, profesionalnih investitora ili kvalifikovanih nalagodavaca.

Član 9.

Profesionalni investitor je:

1) subjekat koji ima odobrenje za rad ili subjekat nadzora u poslovanju na finansijskim tržištima i to:

- kreditne institucije;
- investiciona društva;
- druge finansijske institucije koje imaju dozvolu za rad ili su subjekti nadzora;
- društva za osiguranje;
- subjekti za zajednička ulaganja i njihova društva za upravljanje;
- penzioni fondovi i njihova društva za upravljanje;
- trgovci robom i robnim derivatima;
- drugi institucionalni investitori.

2) veliko društvo koje ispunjava dva od sljedećih uslova:

- ima ukupnu aktivu od najmanje 20.000.000 eura;
- ima godišnji neto prihod od najmanje 40.000.000 eura;
- ima kapital od najmanje 2.000.000 eura.

3) vlada, centralna banka, međunarodne organizacije kao što su Svjetska banka, Međunarodni monetarni fond, Evropska centralna banka, Evropska investiciona banka i druge slične međunarodne organizacije;

4) drugi investitori čija je pretežna djelatnost ulaganje u finansijske instrumente, uključujući subjekte koji se bave sekjuritizacijom imovine ili drugim finansijskim transakcijama.

Kvalifikovani nalogodavac je:

- investiciono društvo;
- kreditna institucija;
- društvo za osiguranje;
- UCITS fond i društvo za upravljanje UCITS fondom;
- društvo za upravljanje dobrovoljnim penzionim fondovima i dobrovoljni penzioni fond;
- druga finansijska institucija koja podliježe obavezi zahtjeva odobrenja za rad prema posebnim propisima ili čije je poslovanje uređeno zakonodavstvom Evropske unije;
- nacionalna vlada i javno tijelo za upravljanje javnim dugom i centralna banka;
- nadnacionalna organizacija.

Mali investitor je svako lice koje nije razvrstano u kategoriju profesionalnih investitora i kvalifikovanih nalogodavaca.

Banka je dužna da pisanim putem obavijesti klijenta u koju je kategoriju razvrstan, o nivou zaštite interesa koja će mu biti pružena i mogućnosti da zatraži razvrstavanje u drugu kategoriju.

Član 10.

Profesionalni investitor koji smatra da nije u stanju da pravilno procijeni, odnosno upravlja rizicima koji karakterišu određenu investiciju, može pisanim putem da zatraži od Banke viši nivo zaštite svojih interesa u odnosu na sve ili pojedinačnu uslugu, vrstu transakcije, odnosno finansijski instrument.

U slučaju zahtjeva iz stava 1 ovog člana, Banka i investitor zaključiće Ugovor, odnosno aneks Ugovora kojim će biti precizirane usluge, odnosno transakcije, odnosno finansijski instrumenti u vezi sa kojima investitor ne želi da bude tretiran kao profesionalni investitor.

Mali investitor koji želi da bude tretiran kao profesionalni investitor može pisanim putem da zatraži od investicionog društva niži nivo zaštite svojih interesa u odnosu na sve ili pojedinačnu uslugu, vrstu transakcije, odnosno finansijski instrument. U tom slučaju banka će postupati u skladu sa Čl. 53 Pravila o organizacionim zahtjevima i pravilima poslovnog ponašanja za obavljanje investicionih aktivnosti (u daljem tekstu Pravilima Komisije).

Član 11.

Banka je prije zaključivanja Ugovora dužna da malom investitoru dostavi informacije o uslovima Ugovora, kao i sopstvene podatke i to:

- naziv i adresu Banke i druge podatke potrebne klijentu da ostvari komunikaciju sa Bankom;

- naznaku jezika na kojem klijent može da ostvaruje komunikaciju sa Bankom i prima dokumenta i druge informacije;
- način komunikacije sa klijentom;
- izjavu da ima dozvolu za pružanje investicionih usluga, kao i naziv i adresu organa koji je izdao tu dozvolu;
- vrstu, rokove i vrijeme dostavljanja izvještaja o pružanju usluge;
- skraćeni opis mjera zaštite finansijskih instrumenata, uključujući podatke o sistemima za zaštitu investitora ili obezbjeđenje depozita;
- na trajnom mediju ili putem internet stranice podatke o načinu upravljanja sukobom interesa.

Član 12.

Banka je dužna da postojećim i potencijalnim klijentima dostavi detaljne informacije o karakteristikama i rizicima finansijskih instrumenata, primjereno kategorizaciji klijenta kao malog investitora ili profesionalnog investitora, koje će omogućiti klijentu da donese odgovarajuću odluku o ulaganju.

Informacije o riziku naročito obuhvataju:

- rizike povezane sa vrstom finansijskog instrumenta, uključujući pojašnjenje finansijske poluge i njenog učinka, kao i rizik od gubitka ulaganja;
- volatilnost cijene finansijskog instrumenta i eventualna ograničenja na postojećem tržištu za te instrumente;
- finansijske i druge dodatne obaveze investitora u slučaju transakcije sa tim finansijskim instrumentima;
- podatke o marži i druge obaveze u vezi finansijskog instrumenta.

Član 13.

Banka u kontaktu sa klijentom ne smije da daje savjete u vezi sa poslovima sa finansijskim instrumentima, niti da ostvaruje transakcije za klijenta, dok ne utvrdi da posjeduje sve činjenice koje treba da mu otkrije klijent i druge relevantne činjenice o klijentu kojih je svjestan ili o kojima bi trebalo da ima saznanje.

Član 14.

Banka ne može:

- preporučiti transakciju klijentu ili izvršiti transakciju za njega ukoliko ne preduzme aktivnosti da obezbijedi da klijent razumije rizik koji postoji;
- klijentu pogrešno navesti bilo koju prednost ili nedostatak namjeravane transakcije, garantovati zaradu, osim u slučaju kada je ona ugovorno garantovana.

Član 15.

O pružanju investicionih usluga klijent i Banka zaključuju Ugovor u pisanom obliku. Ugovor sa klijentom potpisuje Ovlašćeno lice Banke. Ugovor obavezno sadrži sve bitne elemente propisane Pravilima Komisije i njime se regulišu međusobna prava i obaveze Banke i klijenta. Ugovor se sa klijentom potpisuje u sjedištu odnosno organizacionom dijelu Banke koji prima naloge.

Banka može zaključiti Ugovor, odnosno primiti nalog za kupovinu, prodaju i transfer bez plaćanja finansijskih instrumenata putem punomoćja, ukoliko je punomoćje dato i ovjereno u skladu sa zakonom. U ovom slučaju Banci se mora uručiti ovjereno punomoćje koja dokazuje svojstvo punomoćnika odnosno zakonskog zastupnika ili staratelja.

Banka obezbjeđuje da Ugovor i druga vrsta pisane komunikacije ili informacija koju daje ili šalje klijentu za kojeg obavlja poslove investicione usluge budu sačinjeni sveobuhvatno i jasno.

Svi dokumenti koji se zaključuju sa klijentom i dostavljaju klijentu moraju biti sačinjeni u skladu sa propisima Komisije za tržište kapitala.

Član 16.

Banka je dužna da prilikom zaključenja Ugovora i prije preuzimanja svakog pojedinačnog naloga za kupovinu/prodaju/transfer finansijskih instrumenata izvrši identifikaciju klijenta u skladu sa Zakonom o sprječavanju pranja novca i finansiranja terorizma ("Službeni list Crne Gore", br. 110/23 od 12.12.2023, 065/24 od 05.07.2024) i Programom sprečavanja pranja novca i finansiranja terorizma .

Sektor investicionog bankarstva dužan je da redovno i pažljivo prati poslovne aktivnosti klijenta, u skladu sa Programom sprečavanja pranja novca i finansiranja terorizma i o istima izvještava ovlašćeno lice Banke za sprečavanje pranja novca.

Član 17.

Prije zaključenja Ugovora, Banka je dužna da Klijenta upozna i stavi mu na raspolaganje:

- Pravila pružanja investicionih usluga;
- Pravilnik o tarifama sektora investicionog bankarstva.

Član 18.

Klijent je dužan da prije zaključenja Ugovora otvori kod Banke transakcioni račun, u skladu sa Zakonom o platnom prometu i internim aktima Banke koja regulišu ovu oblast.

Klijent je dužan da potvrdi da druga lica ne polažu bilo kakva prava na hartijama od vrijednosti na računu investicionih usluga, te da će klijent bez odlaganja obavijestiti Banku u slučaju da se steknu bilo kakva prava nad hartijama od vrijednosti koja bi u bilo kom vidu ograničila klijenta u raspolaganju hartijama na vlasničkom računu.

Član 19.

Banka ne može u Ugovoru ili drugom vidu pisane komunikacije zahtijevati isključenje ili ograničenje:

- bilo koje obaveze ili odgovornosti prema klijentu koju ima po bilo kom zakonu ili po pravilima Komisije za tržište kapitala;
- bilo koje obaveze da poslove investicionih usluga obavlja sa pažnjom dobrog stručnjaka;
- bilo koje druge odgovornosti prema klijentu za neizvršavanje poslova investicionih usluga.

Isključenje ili ograničenje sačinjeno suprotno stavu 1. ovoga člana ništavno je i ne proizvodi pravna dejstva.

Provizija Banke i druge naknade

Član 20.

Prije početka obavljanja poslova sa finansijskim instrumentima za klijenta Banka upozna klijenta sa procentom ili iznosom provizije i pravnom prirodom i iznosom bilo koje druge naknade koja se naplaćuje uz te poslove, berzi, Centralnom klirinškom depozitarnom društvu a.d. Podgorica, kastodiju, banci ili drugim licima, a u skladu sa Tarifama Sektora investicionog bankarstva Adriatic Bank AD Podgorica.

Direktor Sektora investicionog bankarstva Banke ovlašćen je da u posebnim slučajevima obavi korekciju tarifa uz pismeno obavještenje klijentu i obrazloženje, na način kako je to definisano Tarifnikom.

Radno vrijeme

Član 21.

Radno vrijeme Banke je svakog radnog dana od 8 do 16 časova.

Vrijeme trgovanja je usklađeno sa vremenom trgovanja na berzama.

III INVESTICIONE USLUGE

Član 22.

Investicione usluge - realizacije naloga za klijente, Banka obavlja u skladu sa Zakonom o tržištu kapitala, na berzama čiji je član ili preko međunarodnih brokera i kastodi banaka sa kojima ima sklopljen ugovor o saradnji.

Poslove prijema naloga, investicionog savjetovanja i upravljanja portfoliom Banka obavlja u svojim poslovnim prostorijama.

Član 23.

Banka je dužna da:

- Svoje obaveze prema klijentima izvršava u skladu sa dostavljenim nalogom, vodeći računa o interesima klijenata i poštujući pozitivne propise, pravila poslovanja i opšte i poslovne etičke principe.
- Upozori klijente i druga lica na zabranu manipulativnog ponašanja na tržištu kapitala i zabranu širenja neistinitih informacija, kad uoči da bi izvršenje određenog naloga klijenta predstavljalo radnje koje po zakonu imaju obilježja manipulativnog ponašanja, odnosno širenja neistinitih informacija u skladu sa članom 138 i članom 139 Zakona o tržištu kapitala.
- Upozori klijente o pravnim i materijalnim nedostacima u vezi trgovine finansijskih instrumenata koje su predmet naloga, a koje uoči prije, u toku ili nakon izvršenja tog naloga.

Član 24.

Prije prijema naloga, a nakon potpisivanja Ugovora, Banka je dužna da otvori račun klijenta.

Banka će za Klijenta:

- otvoriti račun investicionih usluga na ime i u okviru računa, otvoriti i onoliko računa finansijskih instrumenata i računa novca koliko će biti potrebno za izvršenje naloga klijenta, odnosno koliko klijent zatraži;
- po nalogu klijenta na račune primiti finansijske instrumente od trećih osoba uz plaćanje na teret računa novca, ili bez plaćanja, te po nalogu s računa isporučiti finansijske instrumente trećim osobama uz plaćanje ili bez plaćanja;
- naplaćivati sve novčane prihode vezane uz finansijske instrumente i poslove staranja nad finansijskim instrumentima prema Ugovoru (naplaćivanje glavnica, dividendi i kamata po dospelju kao i svih drugih novčanih primitaka) u korist računa;
- po nalogu izvršiti prijenos novčanih sredstava na drugi klijentov račun;

- po nalogima, kada ih prihvati, izvršiti i ostale usluge vezane za imovinu i poslove čuvanja finansijskih instrumenata u skladu sa Ugovorom.

Član 25.

Imovina klijenta (novac i finansijski instrumenti) na računu investicionih usluga ne ulazi u imovinu Banke niti likvidacionu ili stečajnu masu niti se može upotrijebiti za izvršenje u slučaju potraživanja prema Banci.

Finansijski instrumenti će se voditi na način i u skladu s propisima kada je riječ o evidentiranju i vođenju finansijskih instrumenata na računima, u mjeri u kojoj je to zakonski dopušteno, i u skladu s odredbama pravila poslovanja Banke i Ugovora koji je Banka sklopila s klijentom.

Vrste naloga klijenta, način i uslovi prijema naloga

Član 26.

Prema vrsti posla, nalozi mogu biti:

- Nalog za kupovinu;
- Nalog za prodaju;
- Nalog za prijem bez plaćanja i
- Nalog za isporuku bez plaćanja.

Prema cijeni finansijskih instrumenata, nalozi mogu biti:

- tržišni nalog - nalogodavac/klijent ne postavlja ograničenja s obzirom na cijenu;
- ograničeni nalog - nalogodavac/klijent određuje prihvatljivi cijenu kupovine (najviši) odnosno prodaje (najniži).

Član 27.

Pri unosu naloga u sistem trgovanja dozvoljene su određene kombinacije dvije ili više različitih vrsta naloga, uz dodatne uslove vezane za način prikazivanja i izvršenja naloga, vrijeme izvršenja naloga, nakon čega se dobijaju sljedeće vrste naloga:

- nalog bez dodatnih ili posebnih uslova,
- nalog sa dodatnim uslovima načina prikazivanja i izvršenja,
- nalog sa dodatnim uslovima vremena izvršenja,
- nalog sa posebnim uslovima izvršenja

Banka će primiti i druge vrste naloga, ako je sadržina tih naloga utvrđena aktom berze na kojoj se trguje finansijskim instrumentima iz naloga.

Član 28.

Nalog bez dodatnih ili posebnih uslova je nalog kod kojeg je pored obaveznih komponenti naloga, pri unosu u sistem trgovanja dozvoljen samo unos kursa. To mogu biti i tržišni i ograničeni nalozi.

Član 29.

Nalog sa dodatnim uslovima načina prikazivanja i izvršenja je nalog u kojem se pored obaveznih komponenti, unose i podaci o dodatnim uslovima za zaključenje posla odnosno za prikazivanje naloga na tržištu. Nalozi sa dodatnim uslovima načina prikazivanja i izvršenja su:

- nalog sa rasponom - jednim unosom omogućava kupovinu ili prodaju finansijskih instrumenata po različitim kursevima. Neizvršena količina naloga ostaje u sistem trgovanja sa kursom unešenim na nalogu. Nalog sa rasponom je moguće izvršiti samo kada je tržište otvoreno i ako postoji suprotan nalog sa boljim ili jednakim kursom. Upotreba drugih dodatnih ili posebnih uslova nije moguća.
- nalog sa rasponom i odstranjenjem neizvršene količine - jednim unosom omogućava kupovinu ili prodaju finansijskih instrumenata po različitim kursevima, pri čemu se neizvršena količina naloga briše iz sistema trgovanja. Narudžba sa rasponom i odstranjenjem neizvršene količine je moguće izvršiti samo ako je tržište otvoreno i ako još postoji protivnalog sa boljim ili jednakim kursom. Upotreba drugih dodatnih ili posebnih uslova nije moguća.
- nalog sa skrivenom količinom - je nalog kod kojeg se na tržištu ne prikazuje cjelokupna količina finansijskih instrumenata sa naloga. Na tržištu je prikazana samo vidljiva količina, a ostatak je sačuvan u tzv. skrivenoj količini naloga, koja za tržište nije vidljiva. Kod "sve" ili "ništa" naloga, unos skrivene količine nije moguć. U sistemu trgovanja se takav nalog posebno označava. Upotreba drugih dodatnih uslova načina prikazivanja i izvršenja nije moguća.

Član 30.

Nalog sa dodatnim uslovima vremena izvršenja je nalog u kojem se pored obaveznih komponenti unosa, daju i vremenski uslovi važenja naloga. Ukoliko u sistemu trgovanja nije drugačije unešeno, nalog se prihvata kao dnevni nalog. Moguća je dodatna upotreba skrivene količine ili posebnih uslova izvršenja. Nalozi sa dodatnim uslovom vremenskog važenja su:

- dnevni nalog - važi samo na dan unosa;

- otvoreni nalog - važi do izvršenja na tržištu odnosno do opoziva naloga od strane Banke koja je izvršila unos. Otvoreni nalog važi najviše šest (6) mjeseci od dana unosa;
- nalog (koji važi) do određenog datuma - važi od trenutka unosa do određenog datuma uključujući i taj dan. Nalog do određenog datuma važi najviše šest (6) mjeseci od dana unosa.

Član 31.

Nalog sa posebnim uslovima izvršenja je nalog kod kojeg je pored obaveznih komponenti unosa dato i ograničenje najmanje moguće količine kojom je moguće zaključiti posao.

Nalozi sa posebnim uslovima izvršenja su:

- nalog sve ili ništa - izvršava se samo ako je moguće izvršiti cjelokupnu količinu unešenu na nalogu. Moguća je upotreba uslova vremenskog važenja naloga;
- nalog sa minimalnom količinom svih zaključenih poslova - je nalog kod kojeg se poslovi zaključuju samo sa količinom koja je jednaka ili veća od minimalne količine određene na nalogu. Ukoliko je preostali dio naloga manji od zahtijevane minimalne količine, nalog se mijenja tako da je minimalna količina jednaka preostaloj količini naloga. Moguća je upotreba uslova vremenskog važenja naloga.

Sadržaj naloga

Član 32.

Nalog klijenta mora da sadrži sve potrebne podatke za nesmetano i jasno izvršavanje, i to:

- oznaku da se radi o prijemu naloga;
- ime i prezime klijenta, njegov matični broj i adresu;
- tržište gdje će se realizovati nalog;
- datum i vrijeme (čas i minut) prijema naloga, u slučaju iz člana 21. ovih Pravila i datum i vrijeme dostavljanja naloga;
- oznaku finansijskog instrumenta, ticker i ISIN broj;
- vrstu naloga (kupovni, prodajni);
- tip naloga s obzirom na cijenu i vrijeme važenja;
- količinu finansijskih instrumenata;
- broj klijentovog računa u banci na koji će se isplatiti novčana sredstva klijentu;
- cijenu finansijskih instrumenata po kojoj treba izvršiti nalog;
- eventualne druge uslove za izvršenje naloga.

Član 33.

Klijent može ispostaviti Banci nalog neposredno ili preko lica koje je ovlastilo za ispostavljanje naloga.

Klijent može ispostaviti Banci nalog na jedan od sledećih načina:

- u pisanom obliku na obrascu naloga;
- putem faksa, u pisanom obliku na obrascu naloga;
- elektronskim putem (e-mail poruka) i
- putem telefona, ukoliko je omogućeno snimanje telefonskog razgovora.

Član 34.

Klijent podnosi naloge za transakcije sa finansijskim instrumentima u prostorijama Banke, u Podgorici, Bulevar Džordža Vašingtona br.98, sprat X.

Ukoliko Banka primi nalog van mjesta izvršenja naloga (u svojim filijalama/ekspoziturama) nalog će biti dostavljen istog dana u sjedište Banke, odnosno u organizacionom dijelu koji izvršava naloge klijenata. U ovom slučaju nalozi će biti dostavljeni putem faksa, elektronskom poštom ili telefonskim putem, a originalni dokumenti se dostavljaju u sjedište u roku od narednih 7 (sedam) dana od dana prijema konkretnog naloga. Klijent će biti izričito upozoren na ove okolnosti prilikom predaje naloga.

Smatra se da je nalog primljen kada je dostavljen Banci u njeno sjedište o čemu klijent mora biti izričito upozoren prilikom predaje naloga.

Član 35.

Prijem elektronskog ili telefonskog naloga moguće je ugovoriti uvijek kada klijent to zahtijeva. Predaja naloga e-mailom (elektronskom poštom) je omogućena slanjem poruke sa e-mail adrese klijenta (navedena u Ugovoru) na e-mail adresu Banke i to na jednu od adresa: investments@adriaticbank.com, custody@adriaticbank.com navedenu u Ugovoru, kao i na e-mail adrese zaposlenih u Sektoru investicionog bankarstva..

Ukoliko ovlašćena lica navedena u stavu 3. ovog člana nijesu prisutna na radnom mjestu (pauza, slobodni dani, godišnji odmor, odsustvo zbog bolesti i sl.) Banka je dužna da obezbijedi uredan prijem i izvršavanje naloga.

Banka je dužna da, ukoliko dođe do promjene njene e-mail adrese, obavijesti klijente i Komisiju za tržište kapitala u roku od 7 (sedam) dana prije izvršene promjene.

Klijent je obavezan u e-mail poruci da:

- se predstavi, navodeći svoje ime i prezime, a ukoliko zastupa drugo lice ime i prezime/naziv tog lica i
- navede sve bitne elemente naloga, kako bi nalog bio jasan i nedvosmislen.

Banka evidentira kad je nalog stigao na e-mail i kad je zaveden u knjigu naloga.

Banka je obavezna da pošalje odgovor da je nalog primljen u kome je vidljiva i originalna poruka pošiljaoca. Ukoliko klijent ne dobije odgovor da je nalog primljen, smatra se da nalog nije uspješno predat i klijent je obavezan da ponovo pokuša sa predajom naloga na jedan od načina definisanih Pravilima. Ukoliko je nalog nejasan i dvosmislen, Banka će odbiti izvršenje naloga i o tome obavijestiti klijenta na isti način na koji je primio nalog.

Ovlašćeno lice Banke je obavezno da, u potvrdi o prijemu naloga klijenta, savjetuje klijentima da budu oprezni pri unosu naloga i da pregledaju sve elemente naloga koje su unijeli prije slanja naloga e-mailom, kako se ne bi desilo da nalog bude realizovan prije nego što klijent uoči svoju grešku i napravi opoziv naloga.

Ukoliko klijent želi da promijeni dati nalog, prije slanja novog naloga e-mailom treba najprije da kontaktira Banku i da provjeri da li je bilo trgovanja po prethodno datom nalogu. U suprotnom, Banka će smatrati da novi nalog nema nikakve veze sa prethodno datim nalogima.

Član 36.

Prijem naloga se može vršiti telefonskom putem, na klijentov zahtjev, uz prihvatanje procedure snimanja razgovora i tonskog zapisa kao relevantnog dokumenta u slučaju spora i bilo koje kontrole od strane nadležnih institucija.

U slučaju prijema naloga putem telefona Banka će obezbijediti obaveznu provjeru identiteta putem posebne šifre koju će sadržati svaki Ugovor koji predviđa mogućnost davanja naloga telefonskim putem.

Klijent je dužan da identifikacioni šifru čuva kao tajnu i ne smije je učiniti dostupnom trećim licima.

Predaja naloga faksom je moguća potpisivanjem obrasca naloga, a prema instrukcijama klijenta. Banka evidentira kada je nalog stigao na fax i kada je zaveden u knjigu naloga. Banka ne snosi odgovornost u slučaju da slanje faksom ne bude uspješno. Ukoliko kopija naloga primljena faksom nije čitljiva, Banka će odbiti izvršenje naloga i o tome obavijestiti klijenta na isti način na koji je primio nalog.

Član 37.

Kod slanja naloga putem faksa, elektronskim putem (e-mail poruka) i putem telefona Banka će klijentu poslati potvrdu o prijemu naloga najkasnije u toku sljedećeg radnog dana nakon dana prijema naloga.

Član 38.

Banka prihvata nalog ako su ispunjeni propisani uslovi i uslovi utvrđeni ovim Pravilima i Ugovorom i ako su dostavljeni svi traženi podaci potrebni za izvršenje naloga.

Prilikom prijema prodajnog naloga Banka provjerava da li klijent na svom vlasničkom računu posjeduje finansijske instrumente koje su predmet naloga. Prilikom davanja prodajnog naloga klijent daje Banci broj svog računa u Banci i Banka je obavezna da novčana sredstva od prodaje finansijskih instrumenata prenese na njegov račun u Banci.

Banka novčana sredstva od prodaje finansijskih instrumenata može isplatiti samo na transakcioni račun klijenta koji je otvoren u Banci. Takođe, novac za kupovinu finansijskih instrumenata može doći samo sa računa koje klijent ima u Banci.

Po pravilu, pri davanju kupovnog naloga Banci, klijent je dužan da doznači iznos za kupovinu finansijskih instrumenata uvećan za iznos brokerske provizije na poseban novčani račun klijenata. Banka može izuzetno, s obzirom na trajne poslovne odnose sa klijentom, intenzivnost poslovanja sa klijentom, njegovu finansijsku moć i druge razloge, odlučiti da odstupi od ovog pravila po svojoj odluci u skladu sa važećim propisima.

Potvrda o prijemu naloga

Član 39.

Banka odmah, a najkasnije narednog dana od prijema naloga dostavlja Potvrdu o prijemu naloga koja sadrži sve obavezne elemente naloga utvrđene članom 32. ovih Pravila.

Potvrdu o prijemu naloga Banka izdaje u pisanoj formi sa potpisom lica ovlašćenog za prijem naloga. Izuzetno, ukoliko se predaja naloga vrši elektronskim putem ili putem faksa Potvrda o prijemu naloga se dostavlja na način na koji je dat konkretni nalog i/ili na drugi način utvrđen Ugovorom između Banke i klijenta.

Odredbe ovog člana shodno se primjenjuju i u slučaju izmjene, odnosno opoziva naloga.

Razlozi za odbijanje izvršenja naloga

Član 40.

Banka će odbiti da klijentu izvrši nalog u sljedećim slučajevima:

- ako nalog ne ispunjava propisane uslove i uslove utvrđene ovim Pravilima i Ugovorom, odnosno ako nisu dostavljeni svi traženi podaci potrebni za njegovo izvršenje;
- ako u slučaju naloga za kupovinu finansijskih instrumenata utvrdi da klijent ne raspolaže sa dovoljno novčanih sredstava za finansijskih instrumenata koje su predmet naloga;

- ukoliko nalog nije pravilno potpisan ili nije potpisan od strane ovlaštenog lica;
- ukoliko postoji sumnja da se radi o pranju novca i finansiranja terorističkih aktivnosti;
- ukoliko smatra da izvršenjem naloga može doći do manipulacije na tržištu;
- ukoliko bi izvršenje naloga bilo u suprotnosti sa važećim zakonskim propisima, pravilima Komisije za tržište kapitala i drugim aktima.

U slučaju kada odbije da primi nalog, Banka će, pisano ili elektronskim putem, obavjestiti klijenta o ovoj okolnosti najkasnije narednog dana od dana prijema naloga, uz navođenje konkretnog razloga zbog kojeg je nalog odbijen.

Izmjena i opoziv naloga

Član 41.

Klijent može svoj nalog promijeniti samo u slučaju dok nalog nije izvršen do kraja. Nalog se smatra promijenjenim onda, kada promjenu potvrdi broker i klijent, odnosno tu promjenu upiše u knjigu naloga, čime nastaje novi nalog.

Klijent može povući - opozvati svoj nalog. Nalog se smatra opozvanim, kada promjenu potvrdi Banka i klijent i taj opoziv upiše u knjigu naloga.

Ako je nalog samo djelimično izvršen, preostali dio naloga zadržava redosljed u knjizi naloga. U slučaju djelimičnog izvršenja naloga za svako pojedinačno izvršenje obavezno se u knjigu naloga unose datum i precizno vrijeme izvršenja, izvršena količina i cijena po kojoj je transakcija izvršena.

Svaka izmjena, odbijanje, opoziv i podaci o izvršenju naloga upisuju se u knjigu naloga.

Izmjena količine ili cijene sadržane u nalogu predstavlja novi nalog, osim u slučaju smanjenja količine finansijskih instrumenata. Nalog u kojem je smanjen broj finansijskih instrumenata zadržava isti broj naloga i redoslijed izvršenja.

Izvršavanje naloga

Član 42.

Banka mora tačno izvršiti nalog klijenta, a po redosledu iz knjige naloga.

Kada Banka upari klijentov nalog sa nalogom drugog klijenta, u tom slučaju ne može dati prednost bilo kom klijentu za koga posluje.

Član 43.

Banka je obavezna da na zahtjev klijenta izda ovjeren izvod iz knjige naloga u vezi svih ili pojedinih poslova koje se odnose na njegove naloge. Knjiga naloga mora se voditi na način koji onemogućava naknadne izmjene ili dopune unesenih podataka.

Član 44.

Banka izvršava naloge klijenata za kupovinu odnosno prodaju finansijskih instrumenata unosom odgovarajuće ponude odnosno tražnje u sistem trgovanja na berzi, odnosno davanjem naloga svojim posrednicima za međunarodno tržište.

Kada se Banka dogovori ili odluči da izvrši klijentov nalog, ona ga dogovara ili izvršava na način koji je najpovoljniji za klijenta i u najkraćem roku u skladu sa okolnostima, tj. odmah po prijemu naloga i njegovog unošenja u knjigu naloga.

Banka je dužna unijeti nalog koji sadrži sve propisane podatke u sistem trgovanja berze ili međunarodnog posrednika u roku koji je odredio klijent, a ukoliko klijent nije odredio rok za unos naloga, nalog je dužna unijeti bez odlaganja, a najkasnije narednog radnog dana, prije početka trgovanja na berzi, uz poštovanje redosljeda primljenih naloga.

Banka izvršava naloge klijenata za kupovinu odnosno prodaju finansijskih instrumenata po redosledu prijema odgovarajućih naloga za takvu kupovinu odnosno prodaju.

Banka ne smije kupiti, odnosno prodati finansijski instrument za račun zaposlenog kod Banke ako:

- zbog takve kupovine odnosno prodaje ne bi mogao izvršiti istovremeno nalog klijenta, odnosno
- bi u tom slučaju nalog klijenta bilo moguće izvršiti samo pod uslovima koji su za klijenta manje povoljni.

Unos naloga u sistem trgovanja

Član 45.

Pri unosu naloga u berzanski sistem trgovanja obavezne su sljedeće komponente:

- oznaka Banke;
- oznaka finansijskog instrumenta;
- količina finansijskog instrumenta za kupovinu i/ili prodaju;
- vrsta računa;
- oznaka računa.

Prilikom davanja naloga međunarodnom brokeru obavezne su sljedeće komponente:

- oznaka finansijskog instrumenta i ISIN broj;
- količina finansijskog instrumenta.

Član 46.

Pri unosu naloga u sistem trgovanja ili davanja naloga međunarodnom brokeru sljedeći podaci mogu, a ne moraju biti unešeni:

- kurs finansijskog instrumenta;
- vremenska ograničenja (uslovi) koji određuju vremensko važenje pojedinog naloga;
- posebni uslovi vezani za prikazivanje;
- posebni uslovi izvršenja vezani za količinu finansijskog instrumenta;
- referenca.

Redosled naloga na berzi

Član 47.

Berzanski sistem trgovanja određuje redosled naloga tako da pri izvršavanju aktivnih kupovnih naloga, prednost imaju aktivni nalozi sa višom cijenom, odnosno pri izvršavanju aktivnih prodajnih naloga, aktivni nalozi sa nižom cijenom.

Zaključivanje poslova izvan redosleda naloga iz prethodnog stava nije dozvoljeno.

Ako se izmijeni cijena, vrsta i oznaka računa, doda, izmjeni ili izbriše poseban uslov ili poveća ukupna količina naloga, nalogu se dodjeljuje nova vremenska oznaka koja je istovjetna vremenu izmjene naloga.

Nalozi bez plaćanja

Član 48.

Nalog za prijem ili isporuku finansijskih instrumenata bez plaćanja se za crnogorske izdavaoce istih obavlja kroz aplikaciju Centralnog klirinškog depozitarnog društva.

Za finansijske instrumente kod kojih je međunarodni izdavalac obavlja se preko međunarodnih kastodi banaka ispostavljanjem naloga za prijem ili isporuku bez plaćanja.

Banka će naloge za prijem i isporuku bez plaćanja realizovati samo u slučaju kada se ne mijenja vlasnik finansijskog instrumenta, za što je Klijent dužan da obezbijedi potvrdu druge strane u transakciji.

Izvršavanje naloga za više klijenata

Član 49.

Kada Banka istovremeno primi više naloga za kupovinu odnosno prodaju finansijskih instrumenata sa jednakim uslovima izvršenja, takve naloge može udružiti u jedan nalog i takvog ga izvršiti (u daljem tekstu: zajednički nalog).

Pri izvršenju zajedničkog naloga, Banka ne smije zaključivati poslove za svoj račun odnosno za račun zaposlenog Banke.

Kada se na osnovu zajedničkog naloga zaključi jedan ili više poslova, Banka mora prava i obaveze iz takvog posla/poslova prenijeti na klijente prema sledećim pravilima:

- ako je posao/poslove zaključio po istoj cijeni, a količina finansijskih instrumenata nije dovoljna za izvršenje cjelokupnih naloga svih klijenata, najprije se u cjelini izvršava onaj nalog koji je prvi primljen;
- ako je poslove zaključio po različitim cijenama, po najpovoljnijoj cijeni se u cjelini izvršava nalog koji je prvi primljen.

Izveštavanje o zaključenim transakcijama

Član 50.

Na kraju dana trgovanja berza ili međunarodni broker sačinjavaju izvještaje o transakcijama zaključenim od strane Banke na berzi ili međunarodnom tržištu.

Najkasnije do kraja sledećeg radnog dana od dana trgovanja berza ili međunarodni broker i Banka su dužni da potpišu i ovjere izvještaje iz stava 1. ovog člana ukoliko su sa njim saglasni ili stavljaju na njega primjedbe ako ih imaju.

Ukoliko Banka ne potpiše i ne ovjeri izvještaj iz stava 1 ovog člana ili ne stavi na njega primjedbe, smatra se da je saglasna sa izvještajem.

Obavještenje klijenta o realizovanim nalogima

Član 51.

Banka mora klijentu poslati Obračun obavljenog posla sa finansijskim instrumentima najkasnije u toku sledećeg radnog dana po ispunjenju obaveze iz posla koji je zaključila za račun tog klijenta (tj. najkasnije na T+1).

Banka vodi evidenciju o poslatim Obračunima obavljenog posla za račun tog klijenta.

Obračun iz stava 1 ovog člana mora obuhvatati sljedeće podatke:

- ime i prezime odnosno naziv klijenta;
- broj računa klijenta kod CKDD;
- oznaku finansijskog instrumenta;
- količinu;
- cijenu;
- vrstu posla (kupovina odnosno prodaja);
- datum i vrijeme zaključenja posla;
- obračun provizije, sa specifikacijom troškova i račune na koje se ona uplaćuje;
- broj žiro-računa klijenta na koji se klijentu isplaćuju sredstva u slučaju prodaje finansijskih instrumenata, kao i naziv banke;
- broj naloga čijom je realizacijom napravljena transakcija za koju se izdaje obračun i

- potpis odgovornog lica Banke.

Član 52.

Banka mora osigurati da se na dan ispunjenja obaveza, kupljeni finansijski instrumenti prenesu na račun klijenta/kupca, a po instrukciji potpisanoj i ovjerenoj u skladu sa Zakonom, koju je klijent dao prilikom davanja naloga.

U slučaju trgovine na crnogorskom tržištu klijent daje Banci instrukciju o tome da li želi da finansijski instrumenti kupljene za njegov račun zadrži na računu banke radi daljeg trgovanja ili želi da se finansijski instrumenti prenesu na njegov račun u centralnom registru CKDD-a.

U slučaju kupovine na međunarodnom tržištu Banka finansijske instrumente čuva na računu klijenta.

Član 53.

Banka je dužna da prije isteka roka od 6 (šest) mjeseci od davanja naloga od strane klijenata i unosa u sistem berze ili davanja međunarodnom brokeru, istog obavijestiti o isteku roka naloga i da od klijenta traži izjašnjenje da li zadržava ili povlači nalog.

Banka je dužna da klijenta pisano obavijesti o okolnostima iz stava 1. ovog člana i da klijentu ostavi primjeren rok za izjašnjenje da li zadržava nalog. Ukoliko ne dostavi pisanu izjavu, a po pisanom obavještenju, smatra se da je klijent povukao dati nalog.

Ukoliko klijent izjavi da zadržava nalog, taj nalog i poslije isteka roka od 6 (šest) mjeseci od dana kada je dat zadržava isti vremenski redosljed i prioritet i ne smatra se novim nalogom.

Kliring i saldiranje

Član 54.

Obaveze nastale iz poslova sa finansijskim instrumentima zaključenih na berzi ispunjavaju se preko CKDD i u skladu sa pravilima tog društva za domaće tržište i preko međunarodnih kastodijana za međunarodno tržište u skladu sa pravilima.

Član 55.

Banka se stara da se na dan ispunjenja obaveza iz transakcije, kupljeni finansijski instrumenti prenesu na račun klijenta/kupca, a novčana sredstva na račun klijenta/prodavca.

Član 56.

Klijentov novac je novac koji Banka primi ili drži za klijenta u cilju vođenja poslova sa finansijskim instrumentima i drži se na računu finansijskih usluga koji glasi na ime klijenta.

Klijentov novac nije dio imovine Banke i ne može služiti za plaćanje obaveza Banke.

Banka je obavezna preduzeti sve potrebne radnje radi izvršenja novčanih obaveza iz poslova sa finansijskim instrumentima i prenosa finansijskih instrumenata u skladu sa zakonom i propisima Komisije.

Banka je obavezna da odmah po saldiranju transakcije prodaje finansijskih instrumenata u ime i za račun klijenta, sredstva koja je primila u ime i za račun klijenta isplati sa novčanog računa klijenata za saldiranje Banke na račun klijenta za čiji račun je izvršena prodaja finansijskih instrumenata.

Član 57.

Transferi klijentovog novca se, nakon zaključenja transakcija sa finansijskim instrumentima, obavljaju u skladu sa pravilima po kojima CKDD obavlja usluge kliringa i saldiranja za domaće tržište, te sa međunarodnim kastodijanima u skladu sa zaključenim ugovorima i regulativom tržišta.

Izuzetno od stave 1. ovoga člana, Komisija za tržište kapitala može u pojedinim slučajevima odobriti i druge načine uplate sredstava kada to ocijeni cjelishodnim.

Član 58.

Banka o klijentovom novcu vodi računa na odgovarajući način i kontinuirano, obezbjeđujući naročito:

- da se klijentov novac i novac koji nije njegov ne pomiješaju;
- da se uvijek zna koliko novca na računu ima svaki pojedini klijent;
- da novac koji pripada jednom klijentu nije upotrebljen za drugog klijenta;
- da je novac na raspolaganju klijentu, na njegov zahtjev;
- obavještavanje klijenta o iznosu sredstava na njegovom računu i na njegov zahtjev;
- da se klijentov novac koristi samo za izvršavanje obaveza plaćanja u ime i za račun tog klijenta.

Član 59.

Novac može biti povučen sa klijentovog računa samo ako postoji nalog klijenta ili njegovog zastupnika.

Banka naplaćuje potraživanja sa klijentovog računa na ime provizija i naknada za obavljanje usluga, i to za kupovne i prodajne transakcije na dan saldiranja, a za ostale usluge 7 (sedam) dana od dana dospelosti tog potraživanja tj. izvršenja usluge na koju je obračunata provizija i/ili naknada.

Investiciono savjetovanje i upravljanje portfeljem

Član 60.

Usluge investicionog savjetovanja i upravljanja portfeljem pružaju se na osnovu Ugovora o investicionom savjetovanju i upravljanju portfeljem.

Da bi potpisao Ugovor o investicionom savjetovanju i upravljanju portfeljem, klijent prethodno mora ispuniti upitnik kojim se procjenjuju ciljevi investiranja i sklonost klijenta ka riziku i zaključiti Ugovor u Sektoru investicionog bankarstva.

Član 61.

Ugovor o investicionom savjetovanju i upravljanju portfeljem sadrži ciljeve investiranja klijenta i naknadu za upravljanje koja mora biti usklađena sa ostvarenim performansama portfelja.

Član 62.

Banka za klijente obavlja usluge investicionog savjetovanja i upravljanja portfeljem koje obuhvataju:

- analizu klijenta, njegovih investicionih ciljeva i sklonosti riziku;
- analizu finansijskih instrumenata u koje se investira za klijenta kome se pruža usluga savjetovanja u upravljanja portfeljem;
- donošenje investicionih odluka za klijenta;
- evidencija transakcija za klijenta;
- kontrola kojom se obezbjeđuje investiranje u skladu sa zakonskim ograničenjima i investicionom politikom;
- izvještavanje klijenta.

Član 63.

Prilikom sprovođenja usluga investicionog savjetovanja i upravljanja portfeljem Banka sprovodi najbolje bankarske prakse, ali ne garantuje ostvarivanje ciljeva investiranja, izuzev ako Ugovorom drugačije nije utvrđeno.

IV POMOĆNE INVESTICIONE USLUGE

Član 64.

Čuvanje i administriranje finansijskih instrumenata za račun klijenta obuhvata sledeće:

- Vođenje računa u ime i za račun klijenata;
- Izvršavanje naloga za prenos hartija od vrijednosti sa i bez plaćanja;
- Upis prava trećih lica na hartijama, a za račun zakonitih imalaca i staranje o prenosu prava trećih lica;
- Naplata potraživanja proisteklih iz hartija od vrijednosti i drugih finansijskih instrumenata koje klijent drži na računu, po osnovu dospelosti, kamata i dividendi za račun zakonitih imalaca i staranja o ostvarivanju drugih prava koja pripadaju zakonitim imalcima koji su klijenti Banke;
- Obavještanja akcionara o godišnjim skupštinama akcionarskih društava i zastupanja na tim skupštinama, po ovlašćenju.

Član 65.

Trgovina klijentima može se odobravati i za kupovne transakcije (trgovina na margini) i prodajne transakcije (pozajmljivanje finansijskih instrumenata), pri čemu Banka obezbeđuje Klijentu nedostajuća sredstva ili finansijske instrumente. Banka će klijenta pojedinačno obavijestiti da li zadovoljava uslove za pružanje ove vrste usluge.

Ukoliko Banka ne posjeduje finansijske instrumente koje bi pozajmila klijentu, može mu pozajmiti finansijske instrumente drugog klijenta uz njegovu pisanu saglasnost.

V VOĐENJE EVIDENCIJA

Član 66.

Banka vodi odgovarajuće evidencije kojima dokazuje obavljanje poslova sa finansijskim instrumentima bilo da su izvršeni u svoje ili u tuđe ime. Evidencija treba da bude takva da omogućí, sa zadovoljavajućom preciznošću, u bilo koje vrijeme, utvrđivanje stanja u poslovanju sa finansijskim instrumentima i utvrđivanje finansijske pozicije Banke.

Član 67.

Banka vodi odgovarajuće evidencije u vezi sa pružanjem investicionih usluga i to:

1. U vezi sa klijentom:

1.1. Evidenciju klijenata, koja treba da sadrži naročito sledeće podatke o klijentima: naziv klijenta, adresu njegovog sjedišta ili prebivališta, broj telefona i matični broj ili drugi identifikacioni broj.

1.2. Registrator klijenta, koji mora voditi, održavati i čuvati posebno i izdvojeno za svakog klijenta, a u koji se odlažu:

- ugovori sa klijentom, u kojima se navode obaveze i prava klijenta i svi detalji i važne informacije o uslugama koje se za njega obavljaju, a ne smiju sadržati nijednu odredbu kojom bi se od klijenta tražilo da odustane od bilo kojeg prava koje spada u obaveze Banke prema njemu;
- nalozi klijenta, bilo da su izvršeni ili ne;
- analitičku evidenciju o svim plaćanjima u ime i za račun klijenta, a po nalogima klijenta;
- obračuni obavljenih poslova za klijenta;
- sve pisane komunikacije poslate klijentu ili primljene od njega, bilo poštom, faksom ili elektronskom poštom, uključujući žalbe klijenata i odgovore na njih;
- dokaze o davanju finansijskih instrumenata u zalogu i
- sva druga dokumentacija vezana za samog klijenta i za poslove sa finansijskim instrumentima koje za tog klijenta obavlja.

2. U vezi sa finansijskim instrumentima:

2.1. Knjigu naloga, koja predstavlja djelovodnik u pisanoj ili elektronskoj formi u kome se vode svi nalozi koji su primljeni hronološkim redom po datumu prijema i u koji se unose sledeći podaci:

- Redni broj;
- Ime, prezime, adresu, registarski broj identifikacionog dokumenta za fizička lica, odnosno, za pravna lica sjedište, ime i prezime ovlašćenog lica, ako je zastupnik pravnog lica;
- Datum, vrijeme (čas i minut) prijema naloga;
- Način prijema naloga;
- Vrsta naloga (kupovina ili prodaja);
- Vrsta i oznaka finansijskog instrumenta na koji se nalog odnosi,
- Broj akcija ili jedinica finansijskih instrumenata koje su predmet transakcije;
- Cijenu po kojoj je klijent dao nalog;
- Broj računa klijenta;
- Rok do kojeg nalog važi;
- Datum, vrijeme (čas i minut) unošenja naloga u sistem berze;
- Naziv berze;
- Datum sačinjavanja zaključnice na berzi;
- Redni broj trgovine na berzi;

- Količinu i cijenu finansijskih instrumenata po dinamici izvršenja naloga – ukoliko je nalog parcijalno izvršavan u više transakcija;
- Ukupnu vrijednost;
- Datum saldiranja;
- Datum slanja potvrde o prijemu naloga;
- Datum slanja obračuna posla;
- Podatke o izmjeni naloga: datum i vrijeme, način izmjene, broj novog naloga ako je izmjenjena količina finansijskih instrumenata ili cijena;
- Podatke o opozivu naloga: datum, vrijeme i način opoziva;
- Oznaku vrste naloga: tržišni nalog, ograničeni nalog, nalog bez dodatnih ili posebnih uslova, nalog sa dodatnim uslovima načina prikazivanja i izvršenja, nalog sa dodatnim uslovima vremena izvršenja, nalog sa posebnim uslovima izvršenja.

Ove informacije se unose na način da se sve transakcije mogu lako identifikovati u bilo koje vrijeme, kao i način da se lako može pratiti transakcija od vremena unosa početnog naloga do konačnog obavljanja transakcije.

3. U vezi sa kliringom i saldiranjem:

3.1. Dnevne evidencije o iznosima uplaćenim na klijentov račun koji drži Adriatic banka, specificirajući lica koja su uplatila te iznose i datume kada su oni uplaćeni na račune, kao i dnevne evidencije o povlačenjima sredstava sa klijentovog računa, datume ovih povlačenja i imena lica u čije ime je povlačenje izvršeno;

3.2. Dnevnu evidenciju o bilansu na klijentovom novčanom računu i dnevni bilans sa svakim individualnim klijentom, navodeći ime svakog klijenta i iznos koji je čuvan ili primljen za tog klijenta tog dana;

3.3. Dnevnu evidenciju svih izvršenih prenosa finansijskih instrumenata sa računa jednog na račun drugog klijenta.

4. U vezi sa finansijskim poslovanjem Banke:

4.1. Evidenciju imovine i obaveza Banke uključujući bilo koje redovne i vanredne obaveze;

4.2. Dnevnu evidenciju prihoda po osnovu provizija i naknada za izvršene poslove sa finansijskim instrumentima.

Član 68.

Banka je dužna da:

1) sigurno čuva ili obezbjedi sigurno čuvanje bilo kog dokumenta o vlasništvu ili dokumente koji evidentiraju vlasništvo s tim u vezi;

2) obezbjedi da se bilo koja finansijskih instrumenata koju je kupio ili drži za klijenta propisno registruje na njegovo ime ili, u dogovoru sa klijentom, na ime lica kojeg je to lice ovlastilo da ih drži u njegovo ime.

Član 69.

Banka kontinuirano vodi i ažurira evidencije iz člana 67. ovih Pravila.

Evidencije iz stava 1. ovoga člana Banka čuva najmanje pet godina, a ako ugovoreni odnos sa klijentom traje duže od pet godina, Banka je dužna da evidenciju čuva do isteka ugovornog roka.

Banka je obavezna da cjelokupnu ili dio evidencije čuva i u periodu dužem od perioda iz stava 2 ovog člana po nalogu Komisije.

Član 70.

Banka je dužna da evidencije koje vodi u skladu sa odredbama zakona čuva na trajnom mediju koji omogućava:

- Komisiji brz pristup informacijama i rekonstrukciju ključnih faza obrade svake transakcije;
- jednostavno utvrđivanje ispravki ili drugih izmjena, kao i sadržaja evidencija prije ispravki ili izmjena;
- sprječavanje manipulacija ili promjena podataka iz evidencija na drugi način.

Član 71.

Dokumentacija, koju Banka vodi u skladu sa ovim Pravilima i nalogima Komisije, mora biti dostupna Regulatoru za postupak kontrole.

Član 72.

Banka je dužna da na zahtjev berze čiji je član bez odlaganja ispuni obaveze koje se tiču provjere naloga i informacije o nalogodavcima.

VI PRAVILA POSLOVNOG PONAŠANJA PRILIKOM PRUŽANJA INVESTICIONIH USLUGA

Staranje o interesima klijenta

Član 73.

Banka u svom poslovanju poštuje načelo ravnopravnosti klijenata.

Kod pružanja investicionih usluga Banka se rukovodi isključivo interesima klijenata, vodeći posebno računa o najboljem izvršenju naloga.

Banka ne može svoje interese stavljati ispred interesa klijenata.

Banka je u obavezi da klijenta upozna sa mogućim sukobom interesa između Banke i klijenta i o sukobu interesa dva ili više klijenata, kao i da preduzme mjere u vezi sprječavanja konflikta interesa prilikom obavljanja aktivnosti u vezi investicionih analiza i savjetovanja, sopstvenog trgovanja, upravljanja portfeljom finansijskih instrumenata, sa materijalnim interesom u poslu sa finansijskim instrumentima i svih drugih poslova sa finansijskim instrumentima uključujući poslove izdavanja ili prodaje finansijskih instrumenata u skladu sa Pravilima o načinu vođenja poslova ovlašćenih učesnika na tržištu finansijskih instrumenata i drugim pozitivnim propisima Crne Gore, kao i internom Politikom upravljanja sukobom interesa Adriatic bank AD Podgorica .

Poštovanje Etičkog kodeksa

Član 74.

Radi obezbjeđivanja pravičnog i efikasnog funkcionisanja tržišta finansijskih instrumenata, Banka i njeni zaposleni u svom poslovanju dužni su da se pridržavaju pravila sigurnog i dobrog poslovanja propisanih zakonom i podzakonskim aktima i poštuju načela Etičkog kodeksa Adriatic banke a.d. Podgorica.

Član 75.

Banka obezbjeđuje da niko od njenih zaposlenih ne nudi ili daje, traži ili prihvata bilo koji podsticaj koji bi mogao uticati da se postupi suprotno obavezama prema klijentu. Banka je ovo definisala kroz usvojenu Politiku borbe protiv korupcije.

Banka ustanovljava i sprovodi proceduru nadzora rada svakog svog ovlašćenog radnika odnosno zaposlenog koja obezbjeđuje:

- da navedena lica ne daju savjete ili pružaju usluge za koje nisu ovlašćeni da ih daju ili pružaju;

- odgovarajuće obrazovanje ovlašćenih radnika i zaposlenih i druge obuke neophodne za njihovo djelovanje na odgovoran i kompetentan način u kontaktiranju sa potencijalnim klijentima.

Nedozvoljene radnje

Član 76.

Banka se uzdržava od svih radnji koje se mogu kvalifikovati kao nedozvoljene u pružanju investicionih usluga. Nedozvoljenim radnjama smatraju se radnje definisane u Zakonu o tržištu kapitala, koje naročito obuhvataju:

- korišćenje insajderskih informacija, u skladu sa članovima 127, 128, 131, 132, 134 i 142 Zakona o tržištu kapitala i Pravilima Sektora investicionog bankarstva Adriatic banke AD Podgorica;
- manipulacije na tržištu, u skladu sa čl 138 i 139 Zakona o tržištu kapitala;
- lažiranje cijene;
- korišćenje netačnih i obmanjujućih informacija i
- netačne i obmanjujuće izjave koje utiču na transakcije sa finansijskim instrumentima.

Poslovna tajna

Član 77.

Članovi Upravnog odbora i zaposleni Banke dužni su da, kao poslovnu tajnu, čuvaju podatke o stanju i prometu na računima hartija od vrijednosti klijenata Banke i ne smiju ih saopštavati trećim licima i omogućiti njihovo korišćenje, osim uz saglasnost klijenta.

Izuzetno od stava 1 ovog člana, podaci o klijentima mogu se saopštavati i stavljati na uvid:

- uz pisanu saglasnost klijenta;
- prilikom nadzora Komisije;
- na osnovu sudske naloga;
- na osnovu naloga organa nadležnog za sprječavanje pranja novca i finansiranja terorizma, odnosno drugog nadležnog državnog organa.

Korišćenje finansijskih instrumenata klijenata

Član 78.

Banka primjenjuje adekvatne sisteme zaštite vlasničkih prava klijenata kako bi se spriječilo korišćenje finansijskih instrumenata klijenta za račun Banke ili za račun drugih klijenata, osim uz izričitu saglasnost klijenta.

Banka:

- ne zalaže i ne otuđuje finansijske instrumente u svojini klijenta bez njegovog prethodnog pisanog ovlašćenja;
- ne izvršava naloge klijenata na način koji nije u skladu sa Zakonom, aktima Komisije, odnosno aktima regulisanog tržišta;
- ne kupuje, ne prodaje i ne pozajmljuje za svoj račun iste finansijske instrumente koji su predmet naloga klijenta prije postupanja po nalogu klijenta;
- ne podstiče klijente na učestalo obavljanje transakcija isključivo radi naplate provizije.

Odgovornost za štetu

Član 79.

Banka je odgovorna za štetu koja nastane za klijenta u pružanju investicionih usluga, u skladu sa Zakonom o obligacionim odnosima.

Banka je odgovorna za štetu koja za klijenta nastane:

- neizvršenjem, odnosno nepravilnim ili neblagovremenim izvršenjem naloga;
- neizvršenjem unosa ili nepravilnim unosom naloga;
- povredom poverljivosti podataka do kojih dođe u obavljanju poslova sa tim klijentom;
- manipulacijama na tržištu;
- u drugim slučajevima predviđenim zakonom.

Član 80.

Banka nije odgovorna za štetu koja za klijenta nastane kao posledica:

- neizvršavanja obaveze treće strane prema Banci, ukoliko to predstavlja preduslov za izvršenje obaveze Banke prema klijentu;
- događaja za koji je odgovoran klijent ili izdavalac finansijskog instrumenta, koji mogu nastati bez njene krivice, a u vezi uz držanja finansijskih instrumenata kod depozitarnih i/ili klirinških organizacija u zemlji i inostranstvu. U slučajevima kada se finansijski instrumenti ili novčana sredstva klijenta drže kod treće strane sa sjedištem u inostranstvu, klijent je upoznat i prihvata da računi na kojima se nalaze njegovi

finansijski instrumenti ili novčana sredstva jesu ili će biti u nadležnosti zakonodavstva treće države, zbog čega se prava klijenta u vezi s tim finansijskim instrumentima ili novčanim sredstvima mogu razlikovati od prava koja bi mu pripadala po crnogorskim propisima;

- odbijanja naloga u slučajevima iz člana 80. ovih Pravila;
- odbijanja naloga zbog postojanja sukoba interesa;
- nemogućnosti izvršenja izmijenjenog naloga koji je već realizovan ili je u procesu realizacije;
- nemogućnosti izvršenja opoziva naloga (odnosno naloga za povlačenje) za nalog koji je u procesu realizacije ili je već realizovan;
- promjene vrijednosti finansijskih instrumenata, ukoliko je Banka postupala u skladu sa svojim propisanim obavezama i ovim Pravilima; događaja iz člana 48. ovih Pravila;
- postupanja radi izvršavanja propisanih obaveza Banke koje se nisu mogle izbjeći ili uzdržavanja radi poštovanja propisanih zabrana i ograničenja koja se nisu mogla izbjeći.

Član 81.

Klijenti su odgovorni Banci za štetu koja nastane zbog netačnih podataka i dokumentacije koju su dostavili Banci, neizvršenja obaveza na dan saldiranja po zaključenim transakcijama kupoprodaje finansijskih instrumenata i u drugim slučajevima predviđenim Zakonom, u skladu sa Zakonom o obligacionim odnosima.

Postupanje po prigovorima

Član 82.

Prigovori klijenata u vezi sa pružanjem investicionih usluga, kao i pomoćnih usluga u vezi s obavljanjem poslova s finansijskim instrumentima podnose se i rješavaju saglasno odredbama važeće Procedure za centralizovano upravljanje prigovorima

Rješavanje sporova

Član 83.

Sporove koji nastanu povodom pružanja investicionih usluga Sektora investicionog bankarstva Banka rješava sa Klijentom sporazumno. U slučaju nemogućnosti sporazumnog rješavanja nastalog spora između Banke i Klijenta ugovara se nadležnost suda prema sjedištu Banke.

VII PRESTANAK OBAVLJANJA POSLOVA INVESTICIONIH USLUGA

Član 84.

Banka može prestati da obavlja poslove pružanja investicionih usluga na osnovu rješenja Komisije za tržište kapitala o oduzimanju dozvole za pružanje investicionih usluga. O namjeri da prestane sa pružanjem investicionih usluga Banka je dužna da:

- prethodno obavijesti Komisiju za tržište kapitala i svoje klijente o takvoj odluci;
- obezbijedi, na način koji Komisija smatra zadovoljavajućim, da svaki posao sa finansijskim instrumentima koji je obavljala, bude pravilno okončan ili prenesen drugom ovlašćenom učesniku.

Član 85.

U slučaju likvidacije ili prestanka rada Banke iz drugih razloga, ili prestanka pružanja investicionih usluga, osnivači Društva i/ili drugi pravni sljedbenici Banke obavezni su da čuvaju svu evidenciju koja se odnosi na klijenta i plaćanja prema klijentu u vremenskom periodu od 5 (pet) godina od dana kada je okončan postupak likvidacije i/ili prestanka rada Banke po drugom osnovu ili prestanak pružanja investicionih usluga.

VIII PRELAZNE I ZAVRŠNE ODREDBE

Stupanje na snagu

Član 86.

Ova Pravila stupaju na snagu danom usvajanja i njihovim usvajanjem prestaju da važe Pravila iz marta 2023. godine

UPRAVNI ODBOR
